

Árpád Berta (1951-2008)

Nurettin Demir*

Macaristan Türkolojisinin, son dönemde yetiřtirdiđi en yetenekli, en çalışkan ve en üretken temsilcilerinden biri olan Prof. Dr. Árpád Berta, 9 Mart 2008 tarihinde, saat 15.00'te, Türkolojide yeri kolay kolay doldurulamayacak bir boşluk bırakarak aramızdan ayrıldı. Prof. Dr. Berta, uzun zamandır sadece yakınlarının bildiđi çaresiz bir hastalıđa, akciđer kanserine yakalanmıřtı. Bu nedenle ölüm haberi, birçok dostu için de beklenmedik bir üzüntü kaynađı oldu.

28.07.1951 tarihinde doğan Prof. Dr. Árpád Berta, 1970-1979 yılları arasında, o zamanki adı József-Attila olan Szeged Üniversitesinde, Altayistik, Almanca ve Rusça bölümlerinde yüksek lisansını bitirmiř, 1979 yılında Slav dilleri alanında doktorasını yapmıř, daha sonra çalışmalarını Türkolojide yoğunlařtırmıřtır. 1981 yılında Türkoloji doktorasını tamamlamıř, 1986 yılında Macar akademik sistemine göre PhD derecesi almıřtır. 1995 yılında Türkoloji

---

* Prof. Dr., Bařkent Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk dili ve Edebiyatı Bölümü Bađlıca/ANKARA. ndemir@baskent.edu.tr

alanında doçentlik tezini bitiren Prof. Dr. Árpád Berta, 1996'da da Bilimler Doktoru (DSc) ünvanını kazanmıştır.

Prof. Dr. Árpád Berta'nın eğitimi, Macar Yüksek eğitiminin o zamanki karmaşık basamaklarını başarıyla geçmekle sınırlı kalmamış, 1983–1984 yıllarında Göttingen'de DAAD, 1990–1991 yıllarında Mainz Üniversitesinde Humboldt ve 2005-2006 yıllarında Uppsala Üniversitesinde SCASSS (The Swedish Collegium for Advanced Study in the Social Sciences) burslusu olarak devam etmiştir. Meslek hayatının farklı aşamalarında aldığı bu seçkin burslar, Prof. Dr. Árpád Berta'ya, Avrupa Türkolojisinin önemli merkezlerinde Prof. Dr. Gerhard Doerfer, Prof. Dr. Lars Johanson, Prof. Dr. Eva Csato-Johanson gibi seçkin Türkologlarla çalışma, mesleki bilgi ve görgüsünü artırma fırsatı sunmuştu.

Societas Uralo-Altaica; Orientalistic Comission of the Hungarian Academy of Sciences, Türk Dil Kurumu gibi kuruluşlara olan üyelikleri yanında çeşitli dergi ve yayın dizilerinde yayın kurulu üyesi olarak da görev yapan Prof. Dr. Árpád Berta, belli sürelerle yurt dışında bulunmasını bir tarafa bırakacak olursak, meslek hayatını, 1970 yılında öğrenime başladığı Szeged Üniversitesinde geçirmiştir. Öldüğünde 29 yıldır aynı kurumda görev yapıyordu. Szeged Üniversitesi profesörü, Altayistik Bölümü Başkanı, Macar Bilimler Akademisi üyesi ve Szeged Türkoloji Araştırma Grubunun başkanıydı. İki dönem bağlı bulunduğu Fakültenin dekanlığını da yapmıştı.

Prof. Dr. Árpád Berta, farklı alanlarda almış olduğu eğitimi meslek hayatına yansıtmış, baskıda olanlar da dahil olmak üzere Almanca (36), Fransızca (2), İngilizce (14), Macarca (69), Rusça (5), Türkçe (3), Kazakça (1) olmak üzere aşağıda tam listesi yer alan toplam 130 çalışmaya imza atmıştır. Kitap, makale, eleştiri, değerlendirme, tanıtma türü yazılarının büyük bir bölümü, son derece dikkat ve titizlik isteyen emek ürünleridir.

Prof. Dr. Árpád Berta'nın çalışmalarının üç önemli ağırlık noktası vardır: Tatarca başta olmak üzere Kıpçak grubu Türk dilleri, Macarcadaki Türkçe kökenli kelimeler ve runik harfli metinler.

Doktora ve PhD çalışmalarının da konusunu oluşturan Kıpçak grubu Türk dilleriyle ilgili çalışmalarının ürünü olan çok sayıda makale yanında, *Tatarische etymologische Studien I. Die russischen Lehnwörter in der Mundart der getauften Tataren* ["Tatarca Etimoloji Araştırmaları I. Vaftiz Edilmiş Tatarların Ağızındaki Rusça Ödünçlemeler"], *Lautgeschichte der tatarischen Dialekte* ["Tatar Ağızlarının Ses Tarihi"] gibi günümüz Tatarcasını ve ağızlarını konu alan kitapları da bulunmaktadır. *Deverbale Wortbildung im Mittelkiptschakisch-Türkischen* adlı titiz çalışmasında ise tarihi Kıpçakçanın dokuz metni yardımıyla fiil türevlerini ve çekimini ayrıntılı biçimde ele alır.

Prof. Dr. Árpád Berta, Macarcadaki Türkçe kökenli kelimelerle ilgili çok sayıda makale yayımlamış, bunlardan Macar kavim adlarıyla ilgili olanları *Türkçe Kökenli Macar Kavim Adları* (Ankara 2002) başlığıyla Türkçeye aktarılmıştı. Prof. Dr. Árpád Berta, kavim adları dışında da, Türkçenin en eski dönemlerinden başlayarak Macarcaya geçmiş çok sayıda kelimenin etimolojisini yapmıştı. Bu konudaki asıl önemli proje, Macarcadaki 450'den fazla Türkçe kelimenin incelendiği, çok uzun bir süredir devam eden ve bitme aşamasına gelmiş olan geniş bir etimoloji sözlüğüdür. Prof. Dr. Árpád Berta, diğer görevleri arasında, uzun süre bu çalışmaya gerekli zamanı ayıramamış, Uppsala'da bulunduğu sırada ise çalışmada ciddi bir ilerleme kaydetmişti. Büyük bir dikkat ürünü olan konuyla ilgili makaleleri, yayımlandığı zaman sözlüğün ne kadar önemli olacağını açık ipuçlarını vermektedir. Aynı zamanda Türkçenin en eski verileri arasında olmaları bakımından bu kelimelerin ansiklopedik bir eserde etimolojilerinin verilmesi Türk dili tarihi açısından da büyük öneme sahiptir.

Prof. Dr. Árpád Berta, ayrıca, runik harfli metinlerin günümüzdeki en önemli araştırmacılarından biriydi. Özellikle *Szavaimat jól halljátok...* ["Sözümü iyice dinle..."] A türk és ujur rovásírásos emlékek kritikái kiadása (Szeged. JATEPress, 2004) başlıklı çalışması, onun bu alanda tartışmasız bir yetkinlik kazandığını, runik harfli metinlerle ilgili en önemli otoritelerden biri olduğunu açıkça göstermektedir. Bu çalışma; Tonyukuk, Köl Tegin, Bilge Kağan, Köli Çor, Ongi olmak üzere beşi İkinci Türk Kağanlığı; Tez, Taryat, Şine-Usu, Süüci olmak üzere dördü de Uygur Bozkır Kağanlığı dönemine ait dokuz runik harfli yazıtın transliterasyonu ve transkripsiyonu ile Macarcaya çevirisini içerir. Şimdilik sadece Macarca olan bu eşsiz çalışma, hem yazarın son kitabı hem de söz konusu yazıtlarla ilgili en önemli yayınıdır. Bu kitapta, runik harfli metinlerle ilgili daha önce yapılmış bütün yayınlar ve okuma denemeleri değerlendirilmiş, farklı okumalar kitabı zenginleştiren 5302 dipnotta verilmiştir. Böylece kitap, runik harfli metinlerle ilgili daha önce yapılmış bütün yayınların tek başına bir toplamı gibidir. Macarca olması nedeniyle şimdilik sadece uzmanların yakından tanıdığı bu kitabın Türkçeye kazandırılması yönünde ısrarlı çabalarım olmuş, Macarca okuyan az sayıda Türkologdan biri olan Prof. Dr. Emine Yılmaz çeviri işini üzerine almıştı. Çeviri aşamasında bazı sorunların çözümünde aracılık etme onuruna eriştiğim bu çalışma, basım aşamasına gelmiş durumdadır. Türkçesi, kitabın daha fazla okuyucuya ulaşmasına ve layık olduğu değeri görmesine yarayacağı gibi, titizliğini, çalışkanlığını ve yetkinliğini yakından bildiğim Prof. Dr. Árpád Berta'nın çalışmalarının Türkiye'de daha iyi tanınmasını da sağlayacaktır. Bu yayının aynı zamanda, Türkolojinin akademik anlamda da merkezi olma yolunda büyük ilerleme sağlayan Türkiye Türkolojisine de önemli katkısı olacaktır.

Prof. Dr. Árpád Berta, meslek hayatımda ayrıcalıklı yere sahip akademisyenlerden biriydi. Mainz Üniversitesinde Humboldt burslusu olarak bulunduğu sırada öğrencisi olma onuruna erişmiş, Tatarca ve Çuvaşça derslerine devam etmişim. Doktora çalışmamın son aşamasında tezimi baştan sona okumuş, görüşlerini benimle paylaşmıştı. Ayrıca doktoramın bitimine yakın, bana bölümünün kapısını açarak şahsımı onurlandırmıştı. Doktoramı bitirir bitirmez soluğu Szeged’de almış, başkanı olduğu bölümde altı ay süreyle ciddi ilk iş deneyimimi edinmiş, aynı sürede tezimi yayına hazırlamış ve bazıları çok daha sonra yayımlanacak olan çalışmalarımın ilk taslaklarına başlamıştım.

1993 yılında başlayan tanışıklıktan sonra Prof. Dr. Árpád Berta’yla diyalogumuz hiç kopmadı. Erasmus programı çerçevesinde ortak dersler vermiş, akademik toplantılarda görüşmüştük. Her iki tarafta da sonuna kadar açık kapılar olduğunun ikimiz de farkındaydık. Dostluğumuzu kurumsal işbirliğine dönüştürme çabamızı kısmen de olsa geliştirme şansı bulmuştuk. Gerek Mainz’da gerekse Szeged’de defalarca evinde misafir olmuştum. Nitekim, kendisini görmek için Szeged’e gitme ve *Szavaimat jól halljátok...* kitabının Türkçesini kutlama planları yaparken vefat haberi geldi. Kaybı, şahsım için, sadece bir meslektaşın değil, yıllar içinde kazanılmış eşsiz bir dostun, yeri doldurulamaz bir yakınımın kaybıdır.

Huzur içinde yat *tanár úr*.

Árpád Berta’nin Yayınları

1977

1. *A finnországi töredékek első egysége. Nyelvi elemzés.* (Финляндский отрывок. Но.1. Языковой анализпамятника) Kézirat. Szeged. [Doktora tezi.]

2. Некоторые особенности русского разговорно языка XVII в. (По материалу описания путешествия Адама Олеария). *Acta Universitatis Szegediensis de Attila József nominatae. Slavistische Mitteilungen* 12 243-257.

1980

3. Magyar őstörténeti tudományos ülészak Szegeden. *Magyar Tudomány. A Magyar Tudományos Akadémia Értesítője. Új folyam.* 25. 5. sz. 399-401. (Petrovics Istvánnal közösen)

1981

4. *Materialien zur historischen Dialektologie des Kasantatarischen. Beschreibung der Mundart der getauften Tataren aufgrund der tatarischen Aufzeichnungen von Gábor Bálint.* Kézirat. Szeged. [Doktora tezi.]

5. Tatár jövevényszavak a vogulban. *Nyelvtudományi Közlemények* 83. 43-55. (Kálmán Bélával közösen)

6. Eine Tagung über ungarische Vorgeschichte. *Ural-Altäische Jahrbücher (Wiesbaden) Neue Folge* 1. 269-270.

7. *Ma mentem, holnap jöttem. Kazáni-tatár népmesék.* (Fordítás) Budapest. 171-185, 198, 226-229, 242-243.

1982

8. Die Terminologie der Siedlung und des Hauses bei den getauften Tataren im Wolgagebiet. *Central Asiatic Journal* (Wiesbaden) 26. 167-183.
9. Die Struktur des Vokalismus in den Wolga-Türksprachen. *Ural-Altäische Jahrbücher* (Wiesbaden) Neue Folge 2. 169-174.
10. Zwei wolgabolgarische Lehnwörter in der Mundart der getauften Tataren. *Studies in Chuvash Etymologies I. Studia Uralo-Altaica* 17. Szeged. 14-19.
11. [Tanıtma] G.Doerfer-S.Težcan, Wörterbuch des Chaladsch. Dialekt von Charräb. Akadémiai Kiadó. Budapest 1980. *Nyelvtudományi Közlemények* 84. 438-441.
12. [Tanıtma] Kasantatarische Volkslieder. Auf Grund der Sammlung von Ignác Kúnos herausgegeben von Zsuzsa Kakuk. MTA Könyvtára Budapest 1980. *Nyelvtudományi Közlemények* 84. 441-443.
13. Előszó Németh Gyula "Pályám emlékezete" c. írásához. *Jászkúnság (Szolnok)* 28. 1. sz. 36.

1983

14. *Tatarische etymologische Studien I. Die russischen Lehnwörter in der Mundart der getauften Tataren.* Studia Uralo-Altaica 21. Szeged.
15. О судьбе начального общетюркского у- в татарском языке. *Историко-лингвистический анализ старописьменных памятников.* Казань. 62-74.
16. [Tanıtma] Д.Г. Тумашева, Диалекты сибирских татар. Опыт сравнительного исследования. Изд. Казанского Университета 1977.. *Acta Orientalia Hungarica* 37. 137-139.

1984

17. Tschuwassisch oder Tatarisch? (Bemerkungen über das wolgatürkische Lehngut in einem wotjakischen Sprachdenkmal). *Nyelvtudományi Közlemények* 86. 315-319.

1985

18. *A tatár nyelvjárások története.* (Hangtörténeti elemzés). Kézirat. Szeged. [Kandidátusi értekezés]
19. История гласных непервых слогов в татарских говорах. *К формированию языка татар Поволжья и Приуралья.* Казань. 110-115.

1988

20. *Wolgatatarische Dialektstudien. Textkritische Neuausgabe der Originalsammlung von G. Bálint 1875-76.* Hrsg. von Á. Berta, *Oriental Studies* 7. Budapest.
21. Megszólaló törzsnevek. *Élet és Tudomány* 1988/51. 1608-1609.
22. [Tanıtma] Mándoky Kongur István, A kún nyelv magyarországi emlékei. Kézirat. Budapest 1986. Kandidátusi értekezés. *Keletkutatás* 1988/Tavaszi. 98-99.

1989

23. *Lautgeschichte der tatarischen Dialekte.* Studia Uralo-Altaica 31. Szeged.
24. Új vélemény török eredetű törzsneveinkről. *Keletkutatás* 1989/Tavaszi. 3-17, 121-122.

25. *Jenő* törzsnevünk finnugor származtatása. *Magyar Nyelv* 85. 447-448.
26. A szavárd magyarok rejtélye. *Élet és Tudomány* 1989/25. 771-773.
27. [Tanítma] Ligeti Lajos, A magyar nyelv török kapcsolatai a honfoglalás előtt és az Árpád-korban. Akadémiai Kiadó, Budapest 1986. *Néprajz és Nyelvtudomány (Szeged)* 31-32 (1987-1989) 233-238.

1990

28. Historische Zeugnisse der ungarischen Stammesnamen. *Altaica Osloensia. Proceedings from the 32nd Meeting of the Permanent International Altaistic Conference. Oslo, June 12-16, 1989.* Ed. by Bernt Brendemoen. Oslo. 23-38.
29. Ungarische Stammesnamen türkischen Ursprungs. *Ural-Altäische Jahrbücher* (Wiesbaden) Neue Folge 9. 31-37.
30. Németh Gyula műveinek bibliográfiája. *Törökök és magyarok II. Budapest Oriental Reprints.* A.5. MTA Könyvtára Budapest. 287-312.
31. In memoriam Tardy Lajos. *Szegedi Egyetem* 29. sz. 2.

1991

32. Török eredetű törzsneveink. *Nyelvtudományi Közlemények* 92. 3-40.
33. Németh Gyula első őstörténeti nézetének kialakulása. *Őstörténet és nemzettudat 1919-1931.* Szerk. Kincses Nagy Éva. Magyar Őstörténeti Könyvtár 1 Szeged. 23-30.
34. Gedanken zur Erforschung der Wortbildungselemente im Türkischen. *Acta Orientalia Hungaricae* 45. 205-207.
35. [Tanítma] Anja Buder. Aspekto-temporale Kategorien im Jakutischen. *Turcologica.* Hrsg. von Lars Johanson. Fortführung der von Horst Wilfrid Brands begründeten Reihe Frankfurter Turkologische Arbeitsmaterial. Band 5. Otto Harrassowitz, Wiesbaden 1989, XIV + 117 S. *Acta Orientalia Hungarica* 45. 451-453.
36. Németh Gyula, *A honfoglaló magyarság kialakulása. Második, bővített és átdolgozott kiadás.* Közéteszi Berta Árpád, Akadémiai Kiadó, Budapest.

1992

37. Die chasarische Benennung der Ungarn. *Festgabe an Josef Matuz. Osmanistik - Turkologie - Diplomatie.* Hrsg. Christa Fragner und Klaus Schwarz mit einem Vorwort von Bert G. Fragner. Berlin. Schwarz Verlag 7-11.
38. Megszólaló törzsnevek Új megfejtési kísérlet a hadrend alapján. *Magyar múlt – Hungarian Past,* Sydney, Vol. 19. 78-81.
39. Zur Frage der komanischen Dialekte. *K. Rédei Festschrift (Wien-Budapest).* 77-87.
40. A türk hadi műszavak egyik jelentéstani csoportja. *Keletkutatás* 1992/Ősz. 20-26.

1993

41. Graphische Probleme des Tatarischen. *Probleme der Graphie.* Hrsg. Otmar Werner. *ScriptOralia.* Tübingen Gunter Narr Verlag 107-120.
42. Margináliák Hazai György széljegyzeteire. *Keletkutatás* 1993/Tavaszi. 58-60.

1994

43. *Deverbale Wortbildung im Mittelkiptschakisch-Türkischen*. Kézirat. Szeged. [Doçentlik tezi.]
44. Megyer. *Korai magyar történeti lexikon. (9-14. század)* Főszerkesztő Kristó Gyula. Budapest 1994. 449-450.
45. Nyék. *Korai magyar történeti lexikon. (9-14. század)* Főszerkesztő Kristó Gyula. Budapest 1994. 497.
46. Kürt. *Korai magyar történeti lexikon. (9-14. század)* Főszerkesztő Kristó Gyula. Budapest 1994. 389-390.
47. Gyarmat. *Korai magyar történeti lexikon. (9-14. század)* Főszerkesztő Kristó Gyula. Budapest 1994. 241.
48. Jenő. *Korai magyar történeti lexikon. (9-14. század)* Főszerkesztő Kristó Gyula. Budapest 1994. 303.
49. Tarján. *Korai magyar történeti lexikon. (9-14. század)* Főszerkesztő Kristó Gyula. Budapest 1994. 661.
50. Kér. *Korai magyar történeti lexikon. (9-14. század)* Főszerkesztő Kristó Gyula. Budapest 1994. 341-342.
51. Keszi. *Korai magyar történeti lexikon. (9-14. század)* Főszerkesztő Kristó Gyula. Budapest 1994. 345-346.
52. Baskírok. *Korai magyar történeti lexikon. (9-14. század)* Főszerkesztő Kristó Gyula. Budapest 1994. 85-86.
53. Kipcsakok. *Korai magyar történeti lexikon. (9-14. század)* Főszerkesztő Kristó Gyula. Budapest 1994. 352.
54. Mescserek. *Korai magyar történeti lexikon. (9-14. század)* Főszerkesztő Kristó Gyula. Budapest 1994. 454.
55. Die Verteilung der militärischen Termini in den Runeninschriften. *Acta Orientalia Hungaricae* 47. 49-56.
56. Die Konverbendungen im Mittelkiptschakischen. *Journal of Turkology* 2. 7-23. (Türkische Zusammenfassung, S. 151)
57. Szentkatolnai Bálint Gábor és a keresztény tatárok. *Erdélyi Tudományos Füzetek* 220. Kolozsvár. 21-26.
58. Zum Wandel des auslautenden -G im Kiptschakischen. *Journal of Turkology* 2. 163-195 (Türkische Zusammenfassung, S. 315)

1995

59. Yälmä und biña. "Laut- und Wortgeschichte der Türksprachen" Berlin Hrsg. von Barbara Kellner-Heinkele und M. Stachowski. /*Turcologica* 26/. Wiesbaden, Harrassowitz Verlag. 9-16.
60. Die Aoristendungen im Mittelkiptschakischen. *Beläk Bitig Sprachstudien für Gerhard Doerfer zum 75. Geburtstag Hrsg. von M. Erdal und S. Tezcan* /*Turcologica* 23/. Wiesbaden, Harrassowitz Verlag. 13-31.
61. Neue Lesungs- und Deutungsvorschläge für die Inschrift Toñuquq. *Festschrift für Zsuzsa Kakuk. Acta Orientalia Hungaricae* 48. 313-320.
62. [Tanıtma] Sprach- und Kulturkontakte der türkischen Völker. Materialien der zweiten Deutschen Turkologen-Konferenz Rauscholzhäusen, 13.-16. Juli 1990. Herausgegeben von

Jens Peter Laut und Klaus Röhrborn. Veröffentlichungen der Societas Uralo-Altaica. Band 37. Harrassowitz Verlag. Wiesbaden 1993. *TULIP* 8. 2-3.

1996

63. *Deverbale Wortbildung im Mittelkiptschakisch-Türkischen*. Wiesbaden. Harrassowitz Verlag. /Turcologica24/.

64. Zur Frage der Kausativsuffixe im Kiptschakischen. *Symbolae Turcologicae. Studies in Honour of Lars Johanson on His Sixtieth Birthday 8 March 1996*. Edited by Árpád Berta, Bernt Brendemoen and Claus Schönig. Swedish Research Institute in Istanbul. Transactions Vol. 6. 23-29.

65. Magyar törzsek és törzsnevek. *Belvedere* (a JGyTF történezhallgatóinak lapja) Kiskönyvtár 9. Szerk. Jancsák Csaba et al. Szeged. 17-28.

66. Magyarok a steppe országútján (Törzsek és törzsnevek). *Szeged* 1996. január. 4-9.

67. Magyarok a steppe országútján (Törzsek és törzsnevek). *Árpád előtt és után. Tanulmányok a magyarság és hazája korai történetéről*. Szerk. Kristó Gyula és Makk Ferenc. Szeged. 31-41.

68. A kunok eredete. A magyarországi kunok korai történelme. *Adatok Kiskunhalas történetéhez*. Szerk. Szakál Aurél. Kiskunhalas. 11-20. (*Halasi Téka* 18.)

69. [Tanítma] Gerhard Doerfer und Semih Tezcan, Folklore-Texte der Chaladsch. Harrassowitz Verlag, Wiesbaden 1994 (= Turcologica, Bd. 19). *Oriens* 1996. 308-310.

70. Prologue. *Symbolae Turcologicae. Studies in Honour of Lars Johanson on His Sixtieth Birthday 8 March 1996*. Edited by Árpád Berta, Bernt Brendemoen and Claus Schönig. Swedish Research Institute in Istanbul. Transactions Vol. 6. 7-8.

1997

71. Eltérő nézetek a magyar törzsnevek eredetéről. *Honfoglalás és nyelvészet*. Szerk. Kovács László & Veszprémy László. (A honfoglalásról sok szemmel. 3. Főszerkesztő Györffy György) Budapest. 211-219.

72. *künäš* und *quňáš*. *Studia Etymologica Cracoviensia* 2 Kraków. 23-31.

73. [Tanítma] Johanson, Lars (1992) Strukturelle Faktoren in türkischen Sprachkontakten [Structural Factors in Turkic Language Contacts]. (Sitzungsberichte der Wissenschaftlichen Gesellschaft an der Johann Wolfgang Goethe-Universität Frankfurt am Main 29,5.) Stuttgart: Franz Steiner Verlag. 137 p.: *Turkic Languages* 1/2. 302-307.

74. [Tanítma] Stachowski, Marek (1995) Studien zum Wortschatz der jakutischen Übersetzung des Neuen Testaments. (Polska Akademia Nauk – Oddział w Krakowie, Prace Komisji Orientalistycznej Nr 23) Kraków: The Enigma Press. 57 p. + appendix: *Turkic Languages* 1/2. 307-309.

75. Preface. *Historical and Linguistic Interaction between Inner-Asia and Europe*. Proceedings of the 39th Permanent International Altaistic Conference. Szeged, Hungary. June 16-21, 1996. Ed. by Árpád Berta. Szeged. IX.

1998

76. On the Turkic Origin of the Names of the Hungarian Tribes. *Turkic Languages* 2. 32-48. Wiesbaden.

77. Tatar and Bashkir. *The Turkic Languages*. Eds. L. Johanson & É. Á. Csátó. London and New York. Routledge. 281-300.

78. West Kipchak Languages. *The Turkic Languages*. Eds. L. Johanson & É. Á. Csató. London and New York. Routledge. 301-317.
79. Middle Kipchak. *The Turkic Languages*. Eds. L. Johanson & É. Á. Csató. London and New York. Routledge. 158-165.
80. Urtü. **or(w)*- 'in Position gehen' und **ol(w)*- 'sitzen'. *Bahşi Ögdisi. Festschrift für Klaus Röhrborn anlässlich seines 60. Geburtstages*. Herausgegeben von Jens Peter Laut & Mehmet Ölmez. (Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi 21) Freiburg–İstanbul. 25-43.
81. A *csalán* szó török hátteréhez. *Studia Varia. Tanulmányok Szádeczky-Kardoss Samu nyolcvanadik születésnapjára*. Szerk. Makk Ferenc, Tar Ibolya, Wojtilla Gyula. Szeged. 9-15.
82. On the Turkic background of the Hungarian word *csalán* 'nettle' / 'stinging nettle'. *Languages and Culture of Turkic Peoples*. Ed. Marek Stachowski. (Studia Turcologica Cracoviensia) Kraków. 33-40.
83. Szavárd magyarok. (Egy ezeréves adat „megszólal.”) *Magyar Múlt* (Hungarian Past) 25. 80-83.

1999

84. Le système des noms de tribus Hongroises d'origine Turke. *Les Hongrois et l'Europe: conquête et intégration*. Textes réunis par Sándor Csernus et Klára Korompay. Paris–Szeged. 45–59.
85. Zur Etymologie des tü. *çok* 'viel, sehr'. *Studia Etymologica Cracoviensia* 4. Kraków. 7-26.
86. On the Turkic Background of the Hung. Verb *óv* 'to defend/protect, keep, guard'. *Acta Orientalia Hungaricae* 52. 45-62.
87. Altajisztika. *A szegedi Tudományegyetem múltja és jelene 1921-1998*. Szerk. Ráczy Béla et alii. Szeged. 116-121. (Angol összefoglalóval 122-124)-

2000

88. A magyar nyelv korai török jövevényszavainak törökségi hátteréhez I (1. *Apró és áporodik*; 2. *Koldul, koldus*). *Nyelvtudományi Közlemények* 97. 183-195.
89. Béka és boka. "Magyaroknak eleiről" *Ünnepi tanulmányok a hatvan esztendő Makk Ferenc tiszteletére*. Szerkesztette Piti Ferenc. Szerkesztőtárs Szabados György. Szegedi Középkorász Műhely. Szeged. 57-69.
90. Altajisztika. *Magyarország a 20. században*. Főszerk. Kollega Tarsoly István. 5. köt. Tudomány. Társadalomtudományok, szakszerk. Bauer Gábor et al. Szekszárd. Babits Kiadó. 251-261.
91. A reprint kiadás előszava. Bendefy László, *A magyarság és Középkélet*. Reprint kiadás. Budapest. V-VIII.

2001

92. Németh Gyula. "Karcag a magyar művelődés történetében. *Tanulmányok*." Szerk.: Péter László. Karcag. 123-129.
93. A magyar nyelv korai török jövevényszavainak törökségi hátteréhez II (3. *Iker*; 4. *Ökör*). *Nyelvtudományi Közlemények* 98. 175-185.
94. Ápol. "Millionen Welten" *Festschrift für Árpád Bernáth zum 60. Geburtstag*. Budapest. Osiris. 395-408.

95. Álmos and táltos. *Shaman* 9. 99-117.
96. Magyar törzsek és törzsnevek. Professoribus salutem. Találkozások neves történészekkel. *Tanulmánykötet*. Szeged. 17-28.
97. Kontaminált őstörök igei bázisok. *Néprajz és Nyelvtudomány. Mikola-Emlékkönyv*. 41,1. Szeged. 47-61.
98. Bashkir and Hungarian—and the darázs ‘Wasp’. *Néptörténet — Nyelvtörténet. A 70 éves Róna-Tas András köszöntése*. Szerk. Károly László és Kincses Nagy Éva. Szeged. 35-44. [Tarihten Bugüne Başkurtlar. A. Melek Özyetgin - A. Merthan Dünder - İlyas Kamalov. İstanbul. 39-49.]
99. Új perspektívák a turkológiában: a magyar nyelv korai török jövevényszavai. *Vade Mecum! A huszonötödik óra. A Berzsenyi Dániel Főiskola Uralisztikai Tanszékének (1991–2001) jubileumi konferenciája (2001. április 26-27.) / Az Uralisztikai Tanszék kiadványai 9./*, Szombathely. 31-43.
100. [Tanítma] Golden, Peter B. (ed.). *The King’s Dictionary. The Rasūlid Hexaglot: Fourteenth Century Vocabularies in Arabic, Persian, Turkic, Greek, Armenian and Mongol*. Translated by Tibor Halasi-Kun, Peter B. Golden, Louis Ligeti and Edmund Schütz with introductory essays by Peter B. Golden and Thomas T. Allsen. Edited with notes and commentary by... (Handbuch der Orientalistik. Handbook of Oriental Studies. Achte Abteilung. Zentralasien/Central Asia. Herausgegeben von Denis Sinor-Nicola Di Cosmo. Vierter Band.) Brill. Leiden-Boston-Köln 2000. XII + 418 S. *Wiener Zeitschrift für Kunde des Morgenlandes* 91. 477-488.
101. Előszó. *Néptörténet — Nyelvtörténet. A 70 éves Róna-Tas András köszöntése*. Szerk. Károly László és Kincses Nagy Éva. Szeged. XI.

2002

102. *Türkçe kökenli Macar kavim adları*. Çeviri. Nurettin Demir & Emine Yılmaz. Ankara.
103. Térdr. *Cirill és Metód példáját követve ... Tanulmányok H. Tóth Imre 70. születésnapjára*. Szerkesztette. Bibok Károly, Ferincz István, Kocsis Mihály. Szeged. 47-56.
104. Old Turkic Loan Words in Hungarian. *Acta Orientalia Academiae* 55. 43-67. (Róna-Tas Andrással közösen)
105. *Новые взгляды относительно венгерских племенных названий тюркского происхождения* — Бюллетень (Newsletter) 9. Hungaro-Rossica. Moskva IV RAN. 8-36.
106. Búcsú Csetri Lajostól. *Szeged* 14. 47.

2003

107. Zu den alttürkischen Lehnwörtern der ungarischen Sprache. *Incontri Linguistici* 26. 161-190.
108. Interethnische Beziehungen in der Wolgagegend und der Volksname Čävaš. *Ünnepi kötet Honti László tiszteletére*. Szerk. Bakró-Nagy Marianne — Rédei Károly. Budapest. 60-66.
109. A magyar nyelv korai török jövevényszavainak törökségi háttéréhez III (5. *Dül*; 6. *Gyilkos*). *Nyelvtudományi Közlemények* 100. 102-116.
110. Offener Brief an Herrn Prof. Dr. Dr. h.c. János Gulya. *Prof. Dr. Dr. h.c. János Gulya zum 70. Geburtstag*. Göttingen. 14-25.

2004

111. *Szavaimat jól halljátok...* (A türk és ujjur rovásírásos emlékek kritikai kiadása). Szeged. JATEPress.
112. *Egy török eredetű magyar jogtörténeti terminus. Mikola-konferencia 2002.* Szeged. 15-33.
113. Keszi és társai — avagy a magyar törzsnevek török eredete és a rendszer. *Nyelvtudományi Közlemények* 101. 173-181.
114. Ein ung. rechtshistorischer Terminus türkischen Ursprungs: *barom* ‘Vieh, Rind; Vermögen’. *Studia Etymologica Cracoviensia* 9. 9-27.
115. Türkitanudın aña perspektivaları. Maar tilindegi köne türki kirme sözderi. *Turkologiya* 13,5 (2004) 23-26.
116. Kutatni — de hogyan? *Élet és Irodalom*. 48,9. (2004) 17.
117. A tévedés joga. *Élet és Irodalom*. 48,10 (2004) 18.
118. Az elődök munkájára építve. “... szolgálatra ítélél...” *Bálint Sándor Emlékkönyv*. Ed. Barna Gábor. Szeged. 21-22.
119. Togiz Kumalak. *Friss Újság*. 2004. november 5. 5.
120. Búcsú Szádeczky-Kardoss professzortól. *Friss Újság*. 2004. november 25. 5.

2005

121. Hungarian *koldul* ‘to beg’ and *koldus* ‘beggar’. *Turks and Non-Turks. Studies on the History of Linguistic and Cultural Contacts*. (Studia Turcologica Cracoviensia) Siemieniec-Gołaś, E., Pomorska, M. eds. Kraków. 49-55.
122. Szőlő. *Abhivādana. Tanulmányok a hatvanéves Wojtilla Gyula tiszteletére*. Szerk. Felföldi Sz. Szeged. 73-80.
123. On the Turkic background of two early loanwords of Turkic origin in Hungarian. *Turkic Languages* 9. 188-198.

2006

124. Runik Harfli Eski Türkçe Yazıtlar. (VIII. Yüzyıl). *Türk Edebiyatı Tarihi*. cilt I. (Çeviri. Demir, N.; Talat S. Halman eds. et alii. Ankara. 113-121.
125. Egy kun eredetű magyar tájszó. *cötkény* ‘kutyatej’. Galgóczi L., Vass L. eds. et al. *A mondat: kaland. Hetven tanulmány Békési Imre 70. születésnapjára*. Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, Szeged 2006. pp. 65-71.
126. Le postille Turco-Ottomane del codice. *Dante Alighieri Commedia. Biblioteca Universitaria di Budapest Codex Italicus 1*. Studi e ricerche a cura di Gian Paolo Marchi e József Pál. Verona. 49-50.

2007

127. A szertő-tetői kő rovásírásos feliratai. *Magyar Nyelv* 103. 300–310. (Károly Lászlóval közösen)
128. The contribution was completed within the framework of the Turkology Research Group workshop of the Hungarian Academy of Sciences and the University of Szeged.

baskıda

129. On the origin of Hungarian cickány 'shrew (Soricidae)' (The contribution was completed within the framework of the Turkology Research Group workshop of the Hungarian Academy of Sciences and the University of Szeged.).

130. *Sözümü iyice dinle...* Çev. Emine Yılmaz. Ankara.